

Взаємодія попиту та пропозиції.

Ринкова (рівноважна) ціна

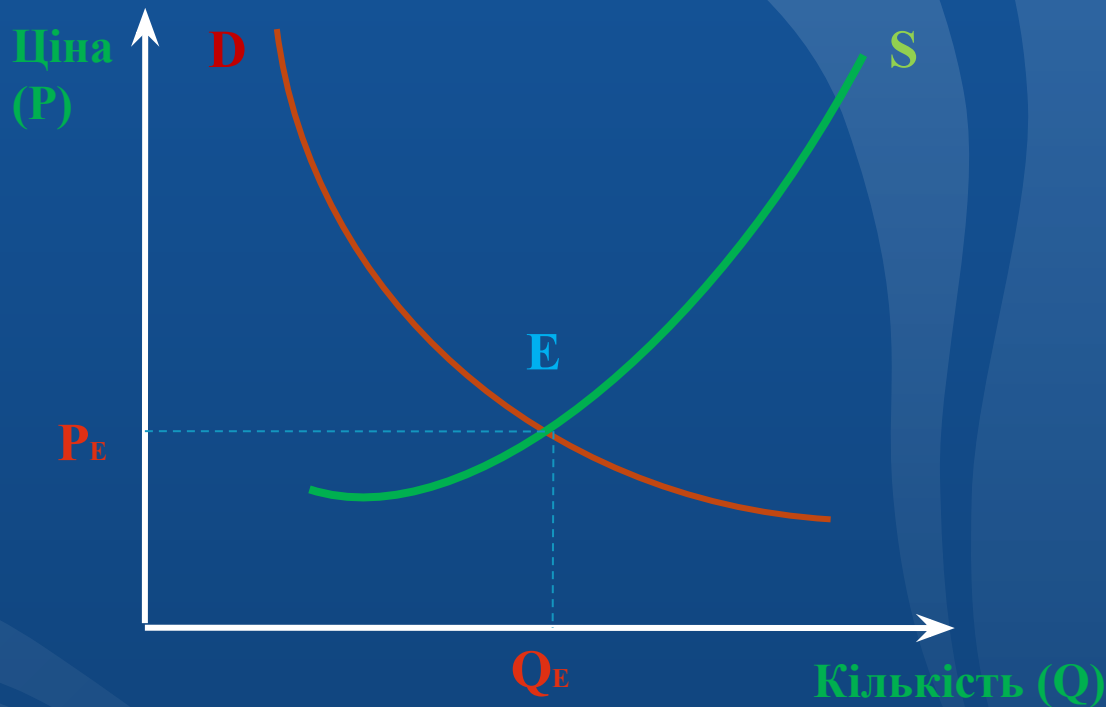

Взаємодія попиту та пропозиції: ринкова рівновага

- Споживач хоче купити товар, а фірма – його продати. Для того, щоб це відбулося, має існувати якийсь певний рівень цін, який задовольнив би обох. Якщо порівняти рішення, які приймають споживач і фірма, то, очевидно, *існує лише одна ціна (P_E), коли ці рішення збігаються*. Тоді на ринку реалізується (купується) продукція в обсязі Q_E .

Взаємодія попиту та пропозиції

Криві попиту і пропозиції перетинаються у точці рівноваги (E).

Ціна P_E та кількість Q_E відповідають рівновазі на ринку, тобто стану ринку, коли для продажу пропонується саме така кількість товару, яку споживач готовий купити.

Ціна P_E , яка встановлюється на ринку, називається **ціною ринкової рівноваги**, а кількість одиниць реалізованого (придбаного) товару Q_E - **рівноважним обсягом**.

Взаємодія попиту та пропозиції: ринкова рівновага

- У випадку, якщо попит та пропозиція являють собою лінійні функції, то параметри рівноваги ринку можна знайти аналітичним способом, тобто, якщо $Q_s = a + b \times P$, а $Q_d = c - d \times P$, то прирівнявши Q_s і Q_d знайдемо P_E , а саме :

$$a + b \times P = c - d \times P,$$

де Q_s – обсяг пропозиції;

Q_d – обсяг попиту;

b, c, d – додатні параметри,

a – довільний фіксований параметр.

Основні визначення

• це стан ринку, за якого попит на товар відповідає його пропозиції і жоден суб'єкт господарювання не зацікавлений у зміні цього стану

**Ринкова
рівновага**

• це ціна, за якої величина попиту дорівнює величині пропозиції і яка не виявляє тенденцій до зростання або зниження

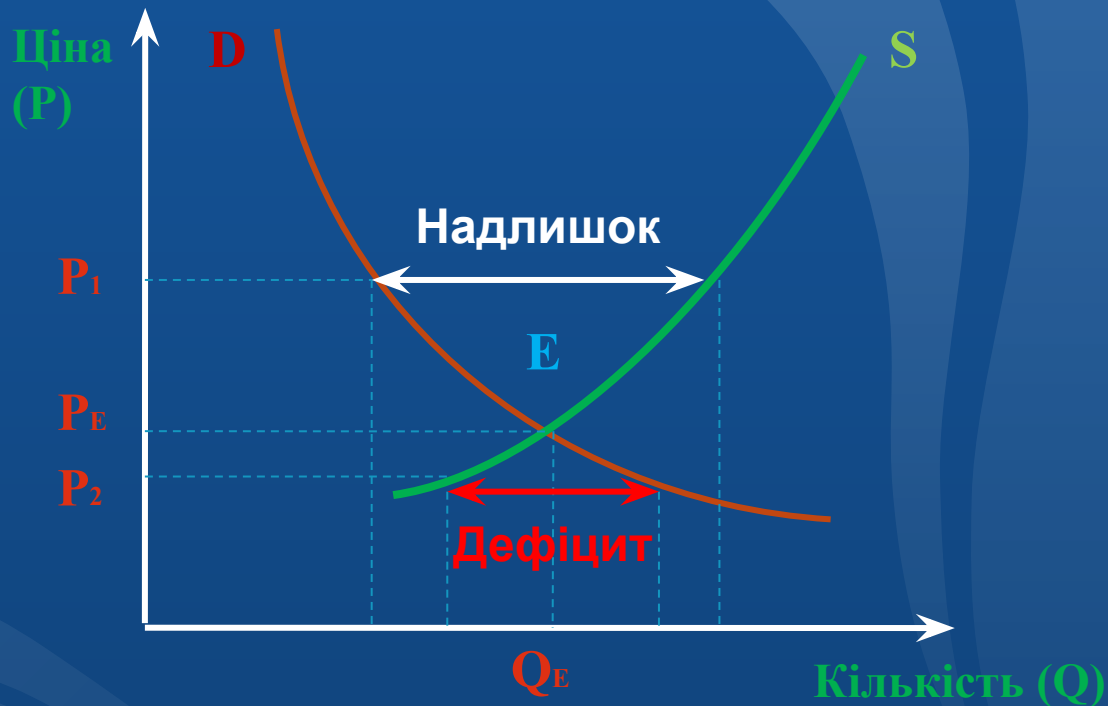
**Рівноважна
ціна**

• це обсяг попиту і пропозиції за рівноважної ціни

**Рівноважний
обсяг**

Надлишок і дефіцит товару

- Якщо ціна P_1 вища за рівноважну P_E , пропозиція більша за попит і на ринку виникає **надлишок**. Якщо ціна P_2 нижча за рівноважну P_E , попит перевищує пропозицію і на ринку виникає **дефіцит**.

Надлишок товару

- **Надлишок** – це стан ринку, коли пропозиція перевищує попит, а ринкова ціна вища за рівноважну.

За цих умов між продавцями виникає конкуренція, а попит збільшується. Ринок рухається в бік рівноваги.

Дефіцит товару

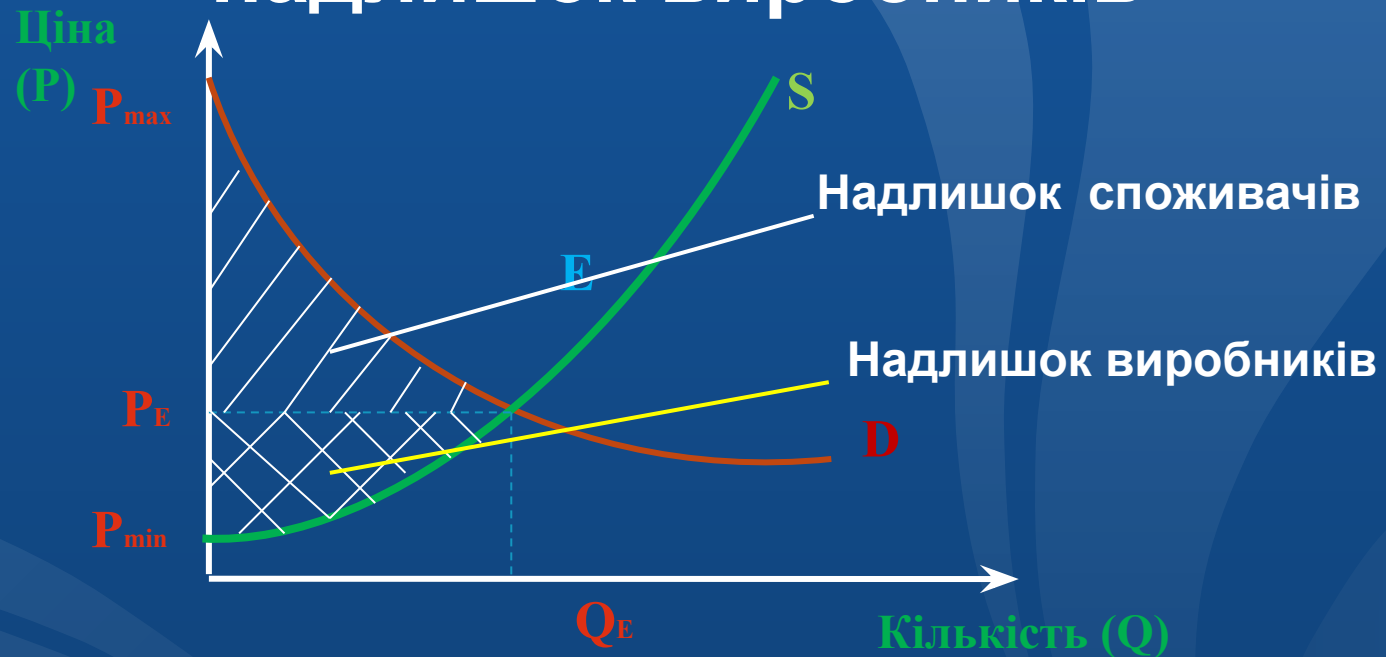
- **Дефіцит** – це стан ринку, коли попит перевищує пропозицію, а ринкова ціна нижча за рівноважну.

У цьому випадку конкуренція виникає між покупцями, які готові платити більшу ціну. Пропозиція зростає, а попит скорочується.

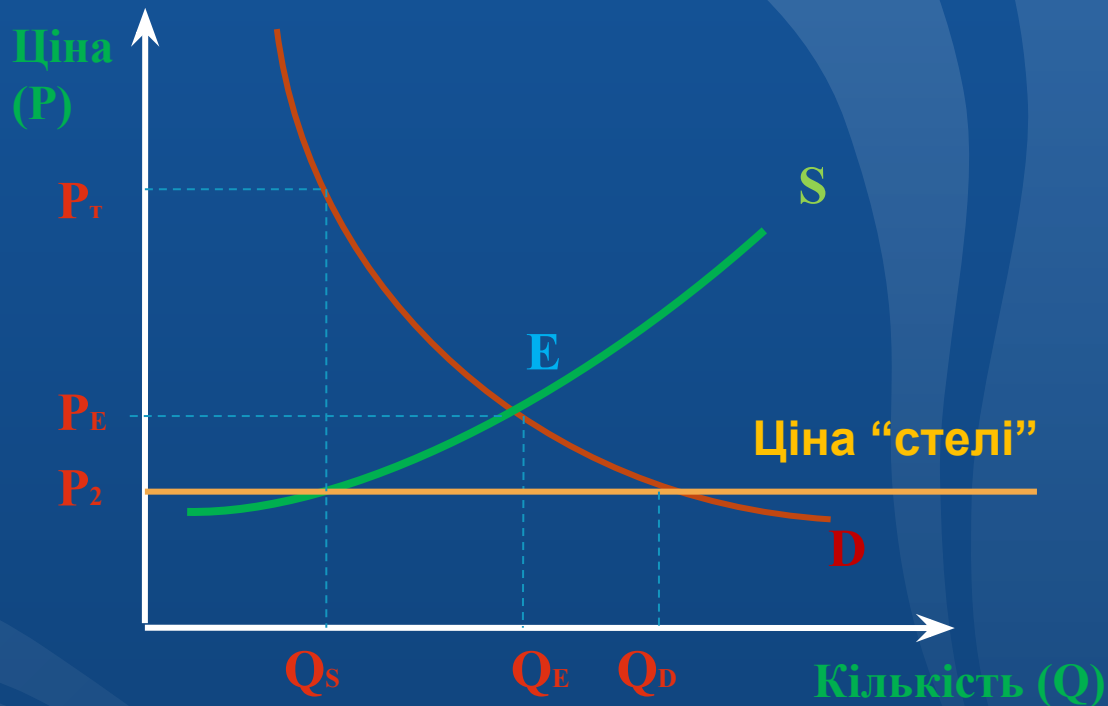
Надлишок споживачів та надлишок виробників

- **Надлишок споживачів** – вигоди споживачів від придбання товару за рівноважною ціною, а не за максимальною ціною, яку споживач здатний запропонувати на ринку.
- **Надлишок виробників** – вигоди виробників від продажу товару за рівноважною ціною, а не за мінімальною ціною за якою виробник здатний запропонувати продукцію на ринку.

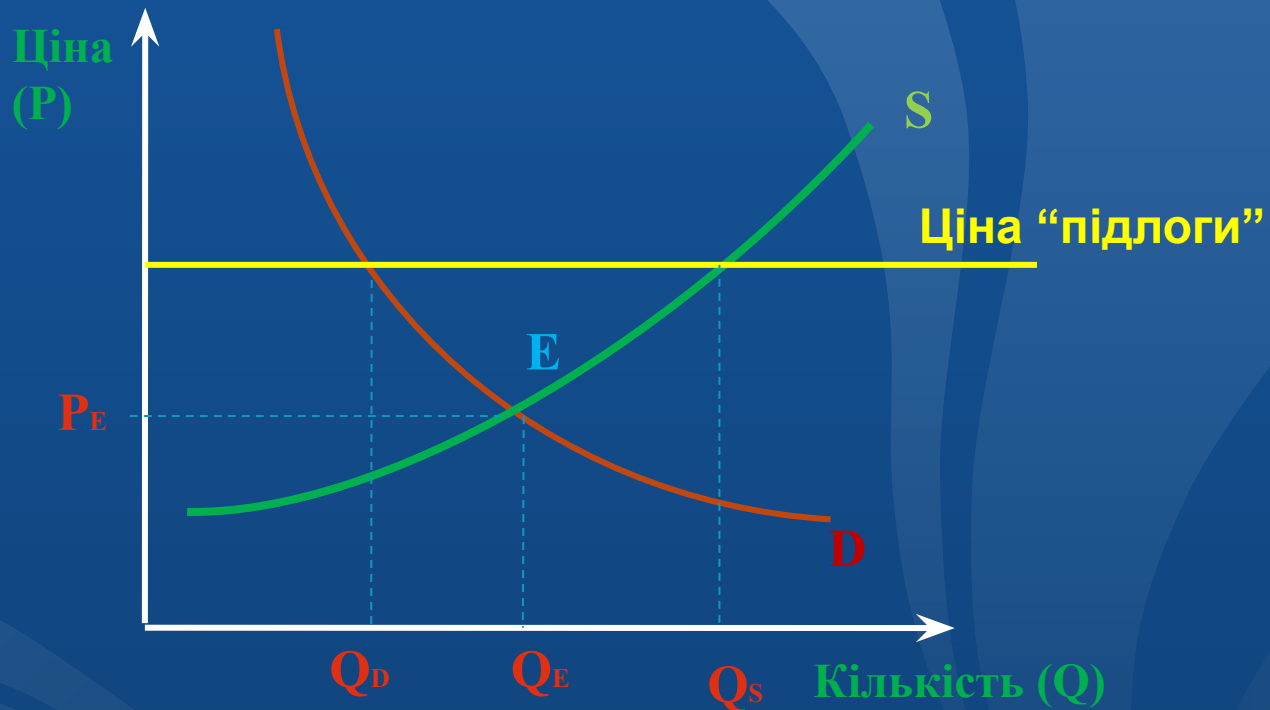
Ціни “стелі”

- **Ціни “стелі”** – це ціни, свідомо нижчі від рівноважної, які встановлюються з метою захисту споживача. Тобто ціни не можуть бути вищими, ніж встановлені державою

Ціни “підлоги”

- **Ціни “підлоги”** – це ціни, явно вищі від рівноважної, які встановлюються урядом з метою захисту інтересів виробників або власників ресурсів. Така ситуація характерна, наприклад, для законодавчого встановлення мінімальної заробітної плати.

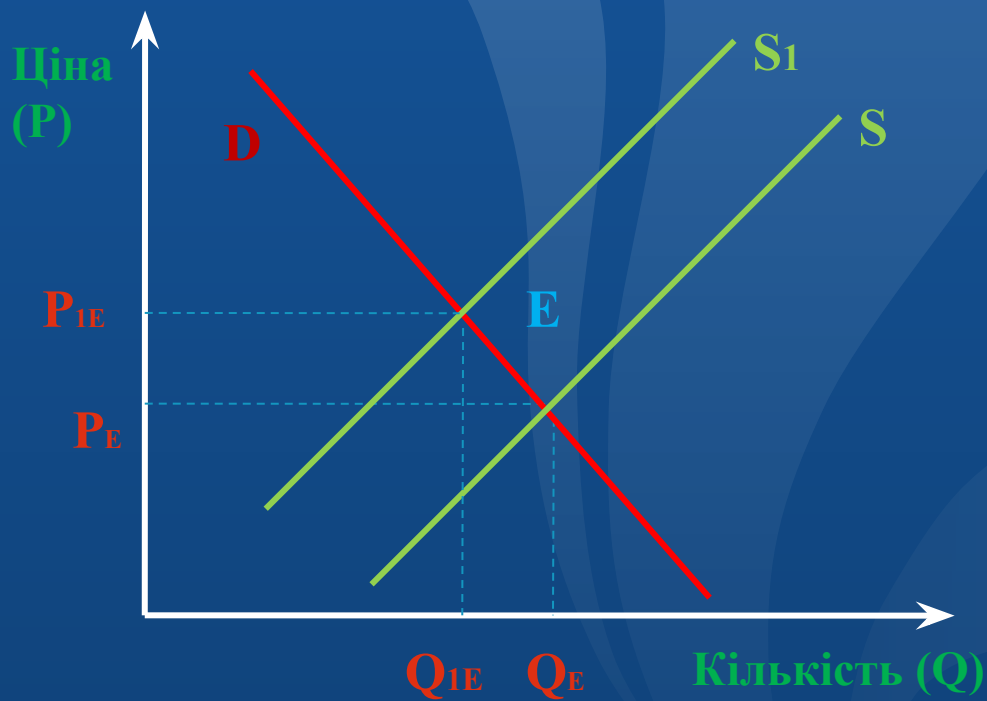

Завдання 1.

Ринки взаємопов'язані між собою. Визначте, як зміни на одному ринку можуть привести до змін на інших ринках, аналізуючи події та зміни на відповідних ринках.

1. Ринок компакт – дисків в Україні.

Умова: Був прийнятий закон щодо боротьби з випуском неліцензійної продукції на ринку компакт – дисків.

$S \downarrow ; P_E \uparrow ; Q_E \downarrow ;$

Пропозиція буде скорочуватись, як результат подорожчання виробництва, скорочення кількості виробників.

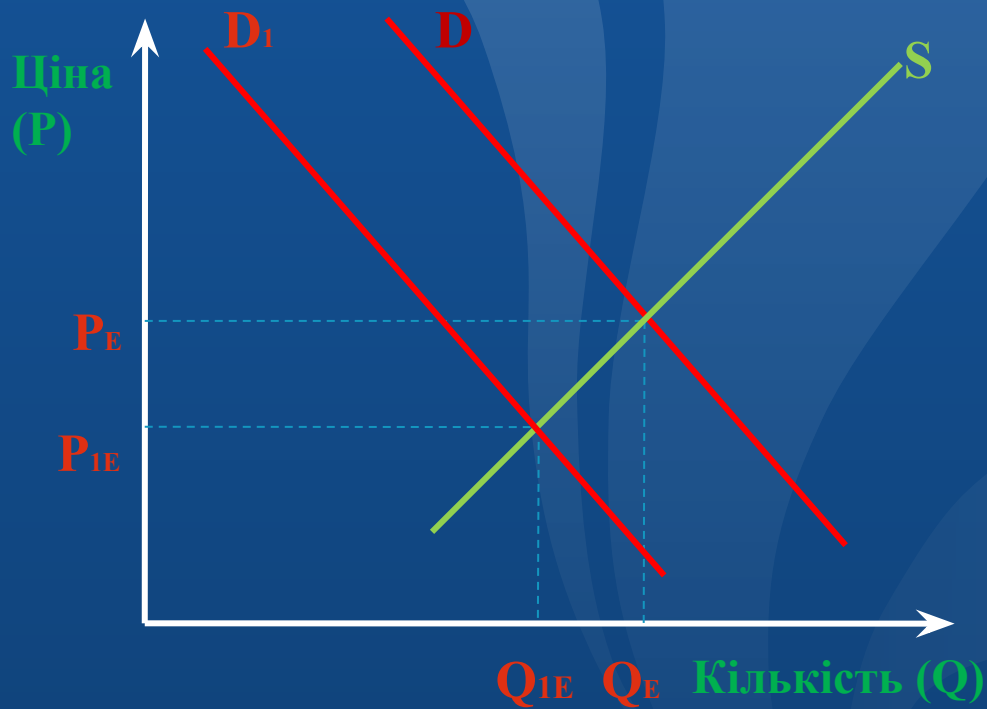

Завдання 1.

Ринки взаємопов'язані між собою. Визначте, як зміни на одному ринку можуть привести до змін на інших ринках, аналізуючи події та зміни на відповідних ринках.

2. Ринок металопродукції в Україні.

Умова: США ввели зменшення квоти щодо імпорту продукції металургійної промисловості з України.

$D \downarrow$; $P_E \downarrow$; $Q_E \downarrow$;

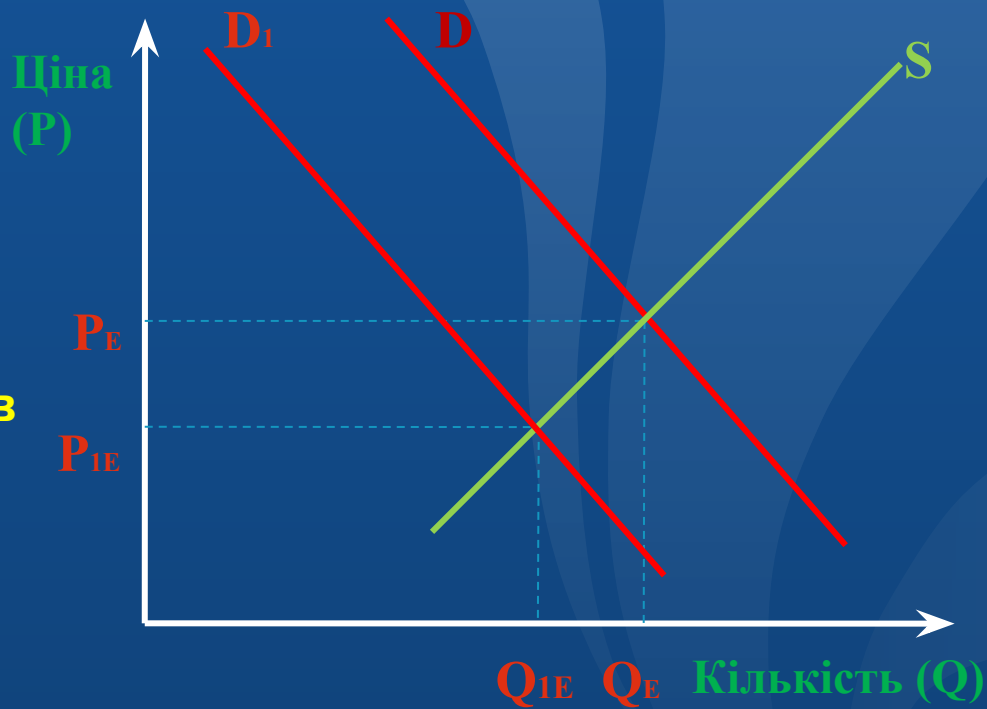
Попит на продукцію скоротиться, як результат зменшення кількості споживачів.

Завдання 1.

Ринки взаємопов'язані між собою. Визначте, як зміни на одному ринку можуть привести до змін на інших ринках, аналізуючи події та зміни на відповідних ринках.

3. Ринок праці в Україні.
Умова: закриваються деякі цехи на підприємствах металургійної промисловості та деякі металургійні підприємства в Україні.

$D \downarrow ; P_E \downarrow ; Q_E \downarrow ;$

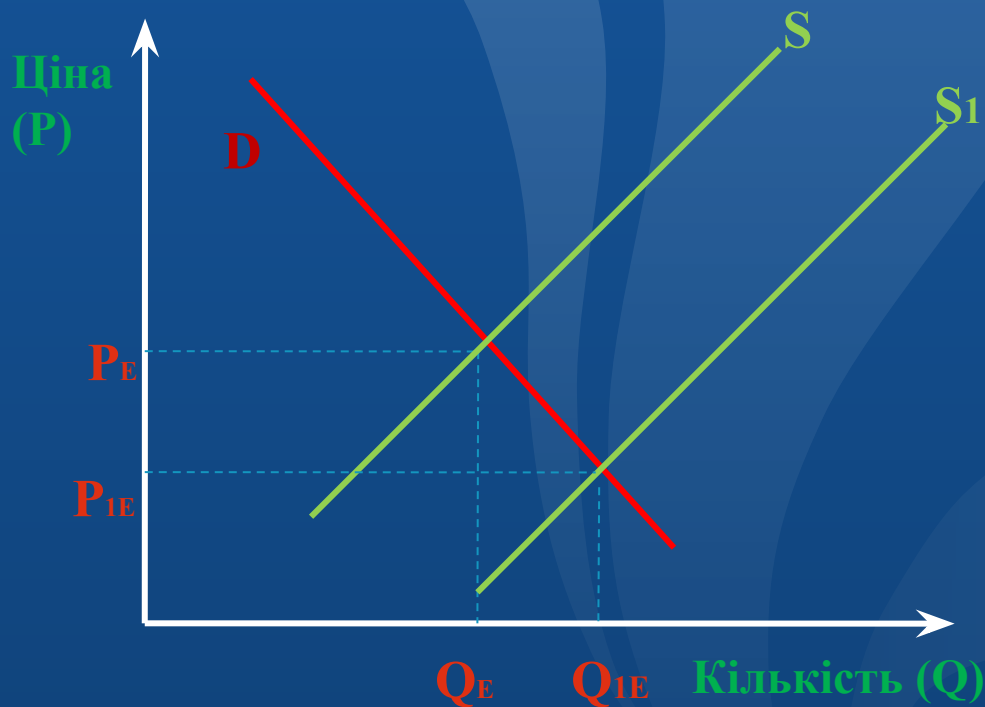
Попит скоротиться, як результат скорочення кількості підприємств та цехів, що виробляють металопродукцію.

Завдання 1.

Ринки взаємопов'язані між собою. Визначте, як зміни на одному ринку можуть привести до змін на інших ринках, аналізуючи події та зміни на відповідних ринках.

**4. Ринок праці в Польщі, Чехії та деяких інших країнах Європи.
Умова: значна кількість українських робітників шукає роботу за кордоном.**

$S \uparrow; P_E \downarrow; Q_E \uparrow;$

Пропозиція робочої сили на ринках праці інших країн зростає, як результат зростання рівня безробіття в Україні.

Завдання 2.

- Визначити ціну рівноваги та рівноважну кількість товару, якщо попит на нього представлено рівнянням $Q_d = 20 - 3P$, а пропозицію рівнянням $Q_s = 15 + 2P$.
Що відбудеться у випадку, якщо держава встановить ціну на цей товар:
а) 0,8 гр.од.; б) 2 гр.од.

Завдання 2.

Розв'язання:

- Щоб знайти ціну рівноваги, прирівняємо Q_d і Q_s .

$$20 - 3P = 15 + 2P;$$

$$20 - 15 - 3P - 2P = 0;$$

$$5P = 5;$$

$$P_E = 1 \text{ гр.од.}; Q_E = 17 \text{ од.товару.}$$

- а) Тепер, підставляючи значення ціни 0.8 гр.од., знайдемо Q_d та Q_s :

$$Q_d = 20 - 3 \times 0,8 = 20 - 2,4 = 17,6 \text{ од.}$$

$$Q_s = 15 + 2 \times 0,8 = 16,6 \text{ од.}$$

$$Q_d - Q_s = 1 \text{ од. товару.}$$

- Отже, за ціни 0.8 гр.од. буде спостерігатись дефіцит товару в 1 одиницю.

Завдання 2.

Розв'язання (продовження)

- б) Підставляючи значення ціни 2 гр.од., знайдемо Q_d та Q_s :

$$Q_d = 20 - 3 \times 2 = 14 \text{ од.};$$

$$Q_s = 15 + 2 \times 2 = 19 \text{ од.};$$

$$Q_s - Q_d = 5 \text{ од. товару.}$$

- Отже, за ціни 2 гр.од. буде спостерігатись надлишок товару в 5 одиниць.

Висновки

1

На основі взаємодії попиту і пропозиції складається **ринкова рівновага**, яка має тенденцію до стійкості.

2

Параметри ринкової рівноваги можуть змінюватись під впливом нецінових чинників попиту та пропозиції.

Висновки

3

Рух цін та обсягів продукції може відбуватись шляхом рівномірних коливань навколо положення рівноваги. Якщо ціна на ринку буде вищою за ціну рівноваги, то на ринку буде утворюватись надлишок продукції, а якщо ж ціна на ринку буде нижчою за ціну рівноваги, то на ринку буде утворюватись дефіцит продукції.

Висновки

4

Для підтримання стійкої рівноваги держава може застосовувати фіксування цін. Встановлення фіксованих цін приводить до утворення стійкого надлишку або ж дефіциту.

5

Зміна параметрів на одному з ринків викликає відповідні зміни рівноважного стану на взаємопов'язаних ринках.

Список використаних джерел

- Бондарєва Н.Ф. Економіка. 11 клас. Рівень стандарту.-Х.: Вид. група "Основа", 2011.- 128 с., іл. (серія "Мій конспект")
- Крупська Л.П. Економіка. 11 клас. Рівень стандарту. Академічний рівень: Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів/ Л.П.Крупська, І.Є.Тимченко, Т.І.Чорна.- Х.:Вид-во "Ранок", 2011.-192 с.
- Олійник О.В. Олімпіадні завдання з економіки: Збірник/ О.В. Олійник, І.Є.Тимченко.- Х.Веста: Вид-во "Ранок", 2008.- 400 с.
- Моя економіка /Л.М.Кириленко, Л.П.Крупська, І.М.Пархоменко, І.Є.Тимченко.-К.: А.П.Н., 2002.-320 с.
- Довгань Г.Д. Основи економіки у визначеннях, таблицях і схемах. – Х.: Веста: Вид-во "Ранок", 2007.-96 с. –(Рятівник)
- <http://www.uk.wikipedia.org/>

Дякую за увагу!

